

Samenvatting van het commentaar van Leks Verzijlbergh op concept eindrapport IFO, versie september 2010

Op aandringen van de Tweede Kamer en de toenmalige minister Van der Laan van WWI heeft Servatius aan het Instituut Financieel Onderzoek (IFO) opdracht gegeven om een onderzoek te doen naar de kwaliteit van het bestuur bij Servatius en de effectiviteit van het toezicht daarop. De onderzoeksperiode loopt van 2005 tot juni 2009 (aantreden interim-bestuurder Paul Driever). Het IFO is ruim een jaar bezig geweest om onderzoek te doen naar de besluitvorming over negen bouwprojecten, waaronder de Campus. Andere projecten die zijn onderzocht, zijn onder meer de Lambertuskerk, de Ridderbrouwerij en het project in Luik.

Echter, uit de antwoorden van de toezichthouders valt op te maken dat er tijdens interviews veel meer zaken aan de orde zijn geweest dan alleen deze negen projecten. Deze zaken worden dan terloops als citaat in het eindrapport opgenomen. De onderzoekers hadden zich moeten beperken tot op- en aanmerkingen over de genoemde 9 projecten en op basis daarvan conclusies moeten formuleren. Dat is niet gebeurd. De rest doet voor dit rapport niet ter zake.

In de onderzoeksopdracht van de toezichthouders is het doel ervan als volgt omschreven: *“Onze opdracht luidt om onderzoek te doen....., met als doel om u in de gelegenheid te stellen, zo daar aanleiding toe zou bestaan, schade te verhalen.”* Het IFO maakt echter nergens duidelijk of er schade is geleden en zo ja, in welke omvang. Bovendien wordt de causaliteitsvraag in relatie tot het handelen van de bestuurder en de (vermeende) schade niet gesteld. Daarmee beantwoordt deze rapportage dus niet aan het gestelde onderzoeksdoel.

Naar de mening van de bestuurder kan dit doel hoe dan ook niet gehaald worden, gelet op de tussen hem en Servatius gesloten vaststellingsovereenkomst van juni 2009, waarin partijen elkaar over en weer finale kwijting verlenen. Oftewel: Servatius heeft ervan afgezien om de bestuurder nog op enigerlei wijze aansprakelijk te stellen.

De bestuurder heeft zowel het IFO als haar opdrachtgever (de Raad van Toezicht van Servatius), bij herhaling expliciet gevraagd aan het aspect van het schadeverhaal - en dus ook aan de tussen partijen gesloten vaststellingsovereenkomst - aandacht te besteden. Echter zonder resultaat.

Volgens de concept rapportage laat de huidige Raad van Toezicht nu de reikwijdte van de bewuste vaststellingsovereenkomst beoordelen door een juridisch adviseur. Het antwoord op de vraag of eventuele schade verhaald kan worden, maakt dus geen deel uit van dit IFO onderzoek.

Door het onderzoek in tijd te beperken tot juni 2009 blijft ook de besluitvorming van de Raad van Toezicht over de periode juni t/m half oktober inzake de Campus buiten beschouwing. Juist in die periode zijn er belangrijke beslissingen genomen aangaande de campus: feitelijk is het besluit tot stopzetting in deze periode ‘voorbereid’. Door deze periode buiten beschouwing te laten beantwoordt het onderzoek niet aan het door de Minister gestelde doel, namelijk een onderzoek naar bestuurdersaansprakelijkheid. In zo’n onderzoek dient de hele zittingsperiode tot medio oktober 2009, inclusief de redenen van opstappen van de Raad van Toezicht en van het gedwongen opstappen van de bestuurder zelf in maart 2009, onderwerp van onderzoek te zijn.

De onderzoekers hebben nagelaten om de volkshuisvestelijke en politiek-bestuurlijke context te beschrijven. Deze context is noodzakelijk voor het afleggen van maatschappelijke verantwoording. Zonder een dergelijke beschrijving voldoet de rapportage niet aan het indertijd door de interim voorzitter van de Raad van Toezicht Cees Hobo gestelde dat het onderzoek juist bedoeld is om maatschappelijke verantwoording af te leggen.

Zo er al sprake zou zijn van onbehoorlijk bestuur, had dit getoetst dienen te worden naar het moment waarop de onderzochte bestuurshandelingen werden verricht. Getoetst moet worden of de desbetreffende bestuurshandelingen (of nalatigheden) op dat moment als onbehoorlijk moeten

worden beschouwd. Daarbij dient rekening te worden gehouden met alle omstandigheden van het geval. Daarvan is in deze rapportage geen sprake. Het onderzoek is eenzijdig omdat alleen de formele kant van de besluitvorming is onderzocht. Het IFO heeft geen enkel oog voor de politiek-bestuurlijke context noch voor de organisatiecultuur. Binnen deze cultuur stond de maatschappelijke relevantie van de verschillende nieuwbouwprojecten voorop, naast uiteraard de financiële haalbaarheid. De nadruk lag dus minder op de formele procedures waarvan het IFO zo hoog opgeeft. .

De probleemstelling: de schade die men onderzoekt komt in het hele verhaal dus niet voor. De keuze voor de negen bouwprojecten: wordt niet verantwoord. Het tijdsbestek waarover men rapporteert: wordt niet verantwoord. De controleerbaarheid: deze is afwezig, omdat de gespreksverslagen niet openbaar zijn en het IFO niet aangeeft wie er precies is ondervraagd en wie geweigerd heeft aan dit onderzoek mee te werken. Wederhoor wordt op onderdelen niet toegepast, of vrijwel onmogelijk gemaakt. Objectiviteit is afwezig; negatieve uitspraken worden opgenomen, positieve weggelaten. Er wordt selectief gewinkeld in gespreksverslagen en stukken. Onderzoekers houden zich niet aan afspraken, geven geen antwoord op meer dan eens gestelde redelijke vragen en verzoeken van de zijde van de bestuurder, zij gaven geen planning en hebben daarmee een verantwoorde medewerking aan dit onderzoek proberen tegen te werken.

Veel van de bevindingen van het IFO gaan over de Campus. Zij probeert de lezer ervan te overtuigen dat de bestuurder hier veel te verwijten valt. Bij nauwkeurige lezing blijkt echter nergens welke regel of procedure Verzijlbergh nu precies heeft geschonden. Het IFO schetst hier hooguit het beeld van een bestuurder die op vele borden tegelijk moest schaken om het campusproject voor elkaar te krijgen en daarbij samen met het projectteam Campus keuzes heeft gemaakt die door het IFO achteraf het etiket 'verwijtbaar onder de maat' krijgen opgeplakt. Ten tijde van zijn schorsing waren de meeste zaken gewoon op orde, lagen er stevige contracten met de aannemers en liepen de onderhandelingen met derden volgens planning.

Samengevat: de rapportage beantwoordt niet aan het gestelde onderzoeksdoel, niet aan het door de minister gestelde doel, niet aan het door de interim toezichthouder gestelde doel, niet aan de juridisch noodzakelijke vereisten en evenmin aan de methodologisch noodzakelijke vereisten. Door in het samenvattend eindoordeel bovendien zonder enige toelichting alle bevindingen op één hoop te gooien, waardoor er geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen de door het IFO zelf bedachte categorieën van bestuurshandelingen 'onder de maat' en bestuurshandelingen 'verwijtbaar onder de maat', diskwalificeert IFO haar eigen onderzoek zodanig, dat dit rapport ook in deze zin op geen enkele wijze aan de opdracht beantwoordt.